

Kaakkois-Suomen vihreät ry:n lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hyväksytty piirihallituksen kokouksessa 19.8.2020

Johdanto

Kaakkois-Suomen vihreät ry käyttää mahdollisuutta lausua hallituksen esitysluonnokseen, koska katsomme, että Etelä-Savon maakunnan sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä palo- ja pelastustoiminnan järjestämistä koskevat esitykset vaikuttavat suoraan yhdistyksemme toimialueella sijaitsevan Etelä-Savon maakunnan toimintaan ja tulevaisuuteen.

Kaakkois-Suomen vihreät ry on Vihreä liitto ry:n jäsenyhdistys ja toimii Vihreän liiton sääntöjen mukaisena piirijärjestönä Kaakkois-Suomessa eli Etelä-Karjalan, Etelä-Savon ja Kymenlaakson maakuntien alueella.

Lausuntoamme varten olemme kuulleet alueellamme toimivien jäsenyhdistystemme näkemyksiä esitetyistä sote-ratkaisusta ja vaihtoehdoista.

Yhdistysten näkemyksissä korostuu hallituksen esityksen ristiriitaisuus, liittyen erityisesti mahdollisuuteen siirtää Itä-Savon sairaanhoitopiiri eli Sosterin neljä kuntaa, Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava, Pohjois-Savon tulevaan sote-maakuntaan. Toinen esitetty mahdollisuus on, että Itä-Savon kunnat pysyisivät Etelä-Savon sote-maakunnassa, johon kuuluisivat nykyiset Etelä-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän eli Essoten kunnat Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa, Pieksämäki ja Puumala. Aiheeseen liittyvät mielipidekirjoitukset ovat lausunnon oheismateriaalina.

Lisäksi huomautamme, että poliittisilta piirijärjestöiltä ei ole erikseen pyydetty lausuntoja asiaan, vaikka hallituksen esityksillä voi olla vaikutusta niin Kaakkois-Suomen kuin Savo-Karjalan vaalipiirien tulevaan kokoon ja toiminnan organisointiin.

Maakuntarajojen tarkastelu

Aluejakoa ja toimintaa määritelleet maakunta- ja läänirajat ovat olleet jatkuvassa muutoksessa. Mielestämme nyt olisi jälleen aika tarkastella alueita nykyajan tarpeista ja

toiminnasta lähtien. Esityksessä on otettu varovainen askel pois viime vuosisadalla muotoutuneesta maakuntajaosta. Koemme kuitenkin erittäin ongelmallisena sen, että tarkastelu koskee hyvin rajattua Etelä-Savon aluetta ilman, että esitettyjen ratkaisujen vaikutuksia sote-palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen muilla alueilla sekä ratkaisuja esille nouseviin ilmeisiin ongelmiin olisi tarkasteltu laajemmin. Näistä vaihtoehtoista toisessa Etelä-Savon maakunnan nykyisistä kunnista (pl. vuonna 2021 maakunnasta pois siirtyvät Heinävesi ja Joroinen) muodostuisi uusi sote-maakunta, joka sisältäisi Essoten ja Sosterin kunnat. Toisessa vaihtoehdossa Savonlinnan seudulla toimiva Sosteri voisi siirtyä osaksi Pohjois-Savon sote-maakuntaa.

Ymmärrämme hyvin tilanteen haasteellisuuden sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamisen, kustannusten ja ikä- ja sairastavuusrakenteen näkökulmasta. Erityisesti Savonlinnan seudulla tästä kannetaan syystäkin syvää huolta. Huolta kannetaan myös vaalipiirimme alueella jokaisella pienemmällä paikkakunnalla, jossa pelkona on palveluiden keskittäminen ja saavutettavuuden heikentyminen. Vaalipiirin alueella kaikki maakunnat ovat pieniä. Haasteisiin on pyritty löytämään ratkaisuja jo ennen valtakunnallista sote-uudistusta. Etelä-Karjalan kunnat ovat muodostaneet sosiaali- ja terveyspalveluiden maakunnallisen kuntayhtymän Eksoten vuonna 2010, johon Imatra viimeisenä kuntana liittyi mukaan vuonna 2016, ja Kymenlaakson maakunnan kunnat muodostivat vastaavan Kymsoten vuoden 2019 alusta. Etelä-Savossa on varsin pienenä maakuntana toiminut kaksi organisaatiota Sosteri ja Essote.

Lakipaketin perusteisiin on kirjattu, että sen tarkoituksena on kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja sekä turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut. Tulkintamme mukaan esityksen tarkoituksena on sosiaali- ja terveyspalveluiden turvaaminen kaikkialla maassa, mutta nähdäksemme siinä ei ole riittävästi arvioitu vaikutuksia palveluihin ja niiden saatavuuteen, jos Itä-Savon kunnat siirtyisivät Pohjois-Savon maakuntaan ja nykyinen Essoten alue muodostaisi jatkossa oman sote-maakunnan. Pidämme siksi erikoisena sitä, että lakiesityksessä ei oteta kantaa siihen, miten Essote jatkossa pystyy tuottamaan laadukkaat ja yhdenvertaiset sote-palvelut, jos toiminta-alue ja väestöpohja jää muihin sote-maakuntiin nähden pieneksi.

Savonlinnan seudun vihreät toimijat ovat ilmaisseet tahtonsa liittyä osaksi Pohjois-Savoa ja toissijaisesti, että Etelä-Savo kokonaisuudessaan suuntaisi Pohjois-Savoon, mutta tällaista vaihtoehtoa ei ole käsitelty lakiesityksessä. Oman arviomme mukaan lakiesityksen vaihtoehto, jossa Sosteri siirtyisi Pohjois-Savoon, jättäisi nykyisen Essote-alueen tilanteen entistä heikommaksi maakunnan asukasmäärän vähentyessä. Toisaalta se poistaisi maakunnan kahteen suuntaan vetävän päätöksenteon. Usean seudullisen keskuskaupungin on todettu lisäävän yleisestikin tehottomuutta ja täten myös kustannuksia. Itä-Savon kuntien tilanteeseen järjestely vakauttaisi ja turvaisi sitä suuremman sote-maakunnan osana.

Tiedossamme on hyvin myös se, että kaikissa vaalipiirimme maakunnissa on samat haasteet kuin Etelä-Savon maakunnassa. Olemassa olevat haasteet huomioiden joudumme varmasti tulevaisuudessa tarkastelemaan niin sosiaali- ja terveyspalveluiden, erikoissairaanhoidon ja jopa maakuntien kokonaisuuksia uudestaan. On erittäin todennäköistä, että sote-maakuntia on välttämätöntä liittää yhteen tai muuten järjestellä uudelleen maakuntien määrän vähentämiseksi jo lähivuosina. Kaakkois-Suomen vihreät ry katsoo, että tämä tarkastelu tulisi tehdä nyt, jotta jatkossa kyetään turvaamaan sote-alueille työrauha sekä suuntaamaan resurssit jatkuvien muutosten sijaan toiminnan kehittämiseen. Ratkaisu ei välttämättä vaikuttaisi merkittävästi sote-alueiden lukumäärään.

Vaikutukset Kaakkois-Suomen vaalipiiriin

Nykyinen Kaakkois-Suomen vaalipiiri muodostui vaalipiiri uudistuksen yhteydessä vuonna 2013. Sitä ennen alueellamme toimi kaksi piirijärjestöä, jotka olivat Kaakkois-Suomen vihreät ry (Etelä-Karjala ja Kymenlaakso, vanhan Kymen vaalipiirin mukaan) ja Etelä-Savon vihreät ry. Tuolloin Etelä-Savon yhdistys lakkautettiin ja sen toiminta siirrettiin osaksi Kaakkois-Suomen vihreät ry:n toimintaa.

Lakiesityksessä oleva vaihtoehto, jossa Sosterin kunnat siirtyisivät Pohjois-Savoon, vaikuttaisi Kaakkois-Suomen vaalipiirin kokoon sekä aluerajoihin, ja sitä kautta myös piirijärjestömme sisäiseen toimintaan. Vaikka lakiesityksessä onkin pääasiassa kyse sosiaali-, terveys- ja palo- ja pelastustoiminnan järjestämisestä, on sillä myös vaikutuksia maakuntajakoon ja vaalipiireihin.

Erityisvastuualueiden huomioiminen

Lakiluonnoksessa olevat erityisvastuualueet (erva) on osaltaan huomioitava aluejaossa. Etelä-Savon Essote ja Sosteri kuuluvat Kuopion yliopistosairaalan erva-alueeseen, mikä tukee ajatusta koko maakunnan siirtymisestä suoraan Pohjois-Savoon. Tätä ei ole kuitenkaan esitetty vaihtoehtona.

Etelä-Karjalan Eksote ja Kymenlaakson Kymsote kuuluvat Helsingin yliopistollisen keskussairaalan erva-alueeseen (HYKS-erva). Nähdäksemme Helsingin ja Uudenmaan erillisratkaisussa ja HYKS-erva-alueen ratkaisuihin tulisi turvata tasavertaisesti myös Eksoten ja Kymsoten asema sekä osuuksien että päätösvallan osalta yhteistoiminta-alueella. Lähtökohdan tulee olla se, että kaikki erva-alueen toimijat ovat yhdenvertaisessa asemassa. Tähän asiaan pyydämme myös kiinnittämään erityistä huomiota.

Yhteenvedo

Kaakkois-Suomen vihreät ry katsoo, että molemmat Etelä-Savon maakunnalle esitetyt ratkaisut ovat ongelmallisia. Kumpikaan esitetyistä vaihtoehdoista ei poista Etelä-Savon maakunnan osalta väestön rakenteista johtuvia haasteita ja huoltamme ihmisten peruspalveluiden turvaamisesta. Väestörakenteesta ja korkeasta sairastavuudesta johtuvat haasteet tekevät vaalipiirimme tilanteesta yhä vaikeamman tulevaisuudessa. Huolellisten ja laaja-alaisen vaikutusarviointien tulisi siten olla päätöksenteon pohjana. Nähdäksemme kaikki sote-alueet ovat Kaakkois-Suomen vaalipiirin sisällä niin pieniä, että palveluiden riittävän ja laadukkaan toteuttamisen vuoksi niitä varten tarvittavan taloudellisen kantokyvyn turvaamiseksi alueen toimintaedellytyksiä tulee tarkastella avoimesti, viimeisimmät maakuntarajat ylittäen, huomioiden nykyajan taloudelliset, koulutukselliset ja liikenteelliset tarpeet.

OHEISMATERIAALIT:

Savonlinnan vihreän valtuustoryhmän mielipidekirjoitus:

<https://ita-savo.fi/mielipide/lukijalta/63176503-73dc-4e31-90b4-c0fc4d1b1c48>

Mikkelin Seudun Vihreät ry:n ja Kangasniemen vihreät ry:n puheenjohtajien mielipidekirjoitus:

<https://lansi-savo.fi/mielipide/lukijalta/d4339f5b-2815-4f58-ac25-313f48ebb3c4>

Pieksämäen Seudun Vihreät ry:n näkemyksiä:

<https://www.savonsanomat.fi/pieksamaenlehti/pieksamaki/Vihreit%C3%A4-ajatuksia-keskell%C3%A4-kes%C3%A4%C3%A4/1577790>